

Els indians i el "Cafè, Copa i Puro"

FIRA D'INDIANS

"Cafè, Copa i Puro"... Quantes vegades hem sentit, i repetit, aquesta expressió tan arrelada al nostre imaginari col·lectiu? Però, en coneixem realment l'origen?

Com tantes altres aportacions a la nostra cultura —sigui en l'arquitectura, la literatura o diverses facetes del patrimoni material i immaterial català—, aquesta tríada simbòlica ens va arribar d'ultramar, de la mà dels indians.

És un llegat més d'aquells aventurers, a vegades estraforaris i espectaculars, però sovint assenyats i exemplars, que es van jugar la vida mar enllà, i que van tornar amb luxes, costums i exotismes que encara avui formen part del nostre dia a dia. El "Cafè, Copa i Puro" n'és un gran exemple, i continua essent, més de dos segles després, la manera més elegant i tradicional de cloure un bon àpat.

Josep Maria de Sagarra i Castellarnau (1894 - 1961). Poeta, novel·lista, dramaturg, periodista i traductor català.

Primera edició de "Cafè, copa i puro", una selecció d'articles periodístics escrita per Josep Maria de Sagarra i Castellarnau, publicada inicialment el 1929. En aquest recull d'articles culturals i gastronòmics, l'escriptor català escriu sobre el ritual social -consum de cafè, licors i tabac- amb una prosa irònica, refinada i carregada de matisos costumistes. El títol mateix resumeix el to de l'obra: una mirada panoràmica sobre aquest costum, ja arrelat aleshores, com a símbol de sociabilitat, elegància i, fins i tot, d'un cert cosmopolitisme català de l'època.

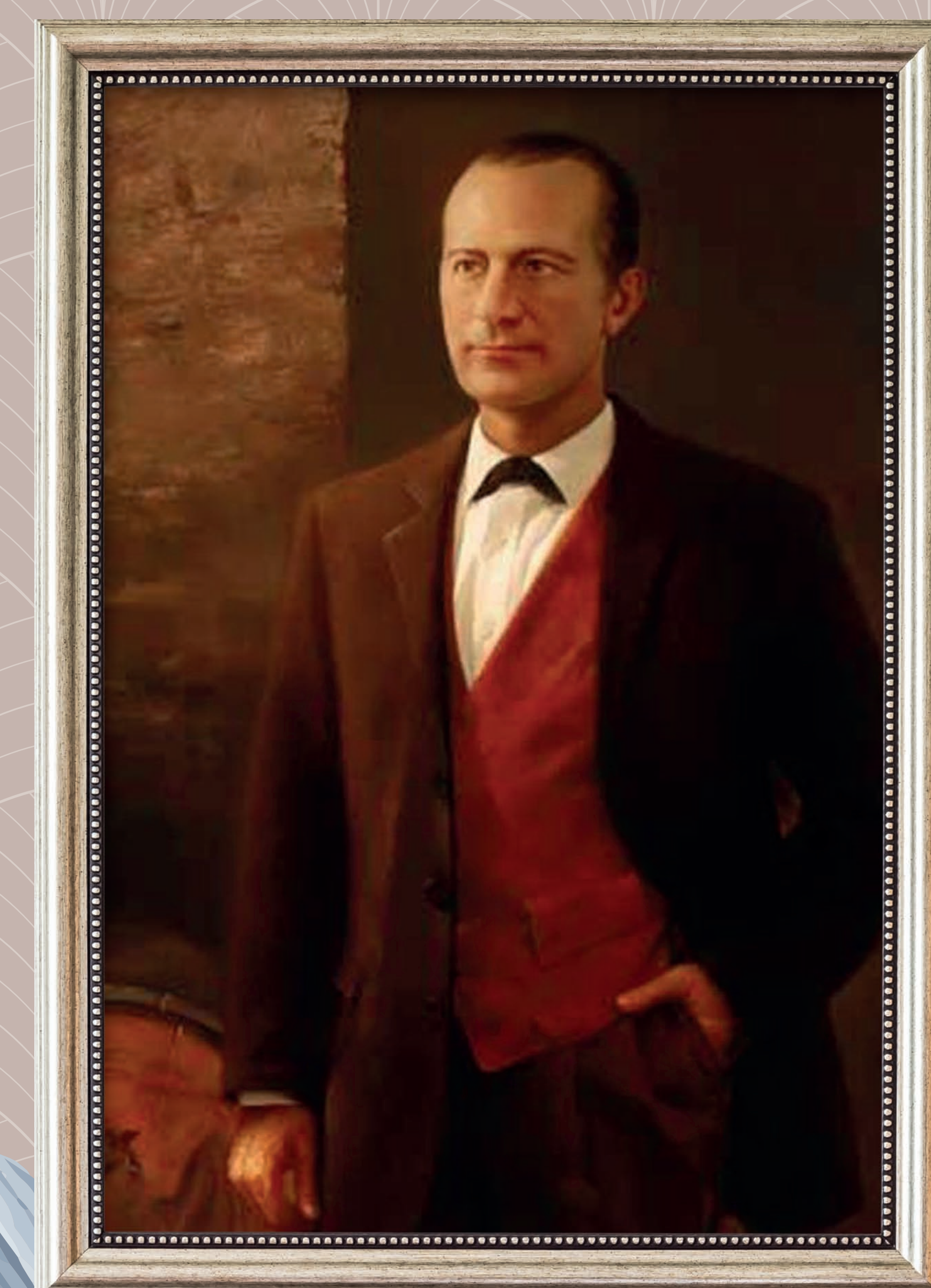

EL CAFÈ

Originari del corn d'Àfrica —l'actual Etiòpia—, el cafè es va introduir a Europa i Amèrica durant l'època colonial. El seu conreu es va estendre ràpidament a les zones tropicals on es van establir molts indians catalans, especialment a les Antilles. Al segle XVIII, ja s'hi comptaven més de 19 milions de "cafetos". La producció, però, va començar a decaure al segle XIX, arran de la guerra de les tarifes amb els Estats Units.

LA COPA

De les Antilles ens arribà el rom, inseparable del ritual del cafè i el cigar. Algunes de les marques més reconegudes tenen arrels catalanes: el famós rom Bacardí, fundat per la família Bacardí, originària de Sitges i establerta a Cuba; o Don Q, expandit pel begurenc Sebastià Serrallés des de Puerto Rico. Des d'Arenys de Mar, altres indians van impulsar la producció i comercialització del licor Calisay.

Facundo Bacardí, el sitgetà establert a Cuba va comprar una petita destil·leria amb la qual revolucionaria el procés d'elaboració del rom.

EL PURO

El tabac va ser descobert pels mariners espanyols a Cuba ja en el primer viatge de Colom. Allà l'anomenaven "tobago" i als puros "tabacos", nom que encara avui perviu. Els indians catalans, entre ells Pere Roger, originari de Begur, van introduir a casa nostra l'hàbit de fumar-los com a part del ritual social de l'àpat: després del cafè i acompanyats d'un bon rom o, a Catalunya, sovint també d'un conyac. Un costum que, més de dos segles després, encara simbolitza la cloenda d'un bon xeflis.